

PROTOKOL IZ 2003. GODINE UZ MEĐUNARODNU KONVENC IJU O OSNIVANJU MEĐUNARODNOG FONDA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG ONEČIŠĆENJA ULJEM IZ 1992. GODINE (DOPUNSKI FOND)

Komentarske bilješke

Poseban međunarodni sustav građanske odgovornosti za onečišćenje mora uljem reguliran je odredbama Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja mora uljem iz 1992. godine (Konvencija o odgovornosti iz 1992. godine) i Međunarodne konvencije o osnivanu Međunarodnog fonda za naknadu štete zbog onečišćenja uljem iz 1992. godine (Konvencija o Fondu iz 1992. godine).

Navedeni sustav stupio je na snagu u svibnju 1996. godine i prihvaćen je u 107 država.

Konvencija o odgovornosti iz 1992. predviđa objektivnu odgovornost brodogovlasnika, koja je ograničena po toni broda i događaju, s time da ne može prijeći ukupan iznos od 89 mil. SDR-a (133 mil. \$). Uvodi se obvezno osiguranje odgovornosti vlasnika tankere do propisane granice odgovornosti i mogućnost izravne tužbe prema osiguratelju.

Uz primarnu odgovornost brodogovlasnika, predviđa dopunska financijska odgovornost vlasnika tereta.

Konvencijom o Fondu iz 1992. godine osniva se posebna organizacija pod nazivom Međunarodni fond za naknadu štete zbog onečišćenja uljem (Fond).

Zadatak je Fonda da nadoknadi štetu, odnosno nadopuni naknadu štete žrtvama onečišćenja kada prema Konvenciji o odgovornosti ne mogu postići potpunu naknadu.

Potrebna financijska sredstva Fond prikuplja iz doprinosa koju glede pojedine države stranke uplaćuje svaka osoba koja u tijeku kalendarske godini zaprimi više od 150.000 tona ulja koje podliježe doprinosu (sirova nafta i lož ulje), a dopremljena je morskim putem do luke ili prihvatnih uređaja na teritoriju države stranke.

Ukupna svota naknade štete koju Fond isplaćuje jest 203 mil. SDR (301 mil.\$).

Republika Hrvatska pristupila je novom sustavu odgovornosti. Konvencija o odgovornosti iz 1992. godine i Konvencija o Fondu iz 1992. godine za Republiku Hrvatsku stupile su na snagu 12. siječnja 1999. godine. (*Narodne novine-Međunarodni ugovori, br. 2/1997*).

Dio Pomorskog zakonika (*Narodne novine, br.181/04*) koji se odnosi na izvanugovornu odgovornost za onečišćenje mora uljem usklađen je s prihvaćeni sustavom odgovornosti iz 1992.

Samo nekoliko godina po stupanju na snagu navedenih konvencija nove tankerske nezgode (*Erika 1999, Prestige 2002*) pokazale su da rizik onečišćenja premašuje okvire utvrđenog sustava odgovornosti i naknade.

To se prvenstveno odnosi na pitanje visine odgovornosti, a potom i na druga pitanja u svezi s njegovom djelotvornom primjenom.

U nastojanjima da se osigura postizanje odgovarajuće naknade u slučajevima velikih ekoloških katastrofa, posebna radna grupa Fonda izradila je Nacrt protokola o dopuni Konvencije o Fondu iz 1992. godine koji je i usvojen na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Londonu 2003. godine.

Dodatna naknada plaćala se bi se samo u državama strankama Konvencije o Fondu iz 1992. koje su ratificirale spomenuti Protokol o Dopunskom fondu. Doprinosi bi plaćali uvoznici ulja u odnosnim državama po uzoru na Fond iz 1992. godine što znači osobe koje u tijeku kalendarske godine uvezu više od 150.000 tona sirove nafte i lož ulja.

Maksimalan iznos odgovornosti po događaju prema Protokolu iz 2003. iznosi 750 mil. SDR (1115 mil. \$).

Protokol iz 2003. godine o osnivanju Dopunskog fonda stupio je na snagu u ožujku 2005.

Prema podacima Međunarodnog Fonda iz travnja 2005. Protokol je ratificiralo devet država (Danska, Norveška, Finska, Francuska, Irska, Japan, Njemačka, Španjolska, Portugal) s ukupnom količinom ulja od preko 450 milijuna tona ulja koje podliježu doprinosu.

Glede stajališta naše države prema navedenom Protokolu o osnivanju Dodatnog fonda, mišljenja sam da ga treba prihvatiti.

S obzirom na to da se konvencijski sustav obeštećenja primjenjuje prema mjestu nastanka štete od onečišćenja, u slučaju eventualnog onečišćenja u Jadranu, odnosno na području Republike Hrvatske, u njezinu je interesu da iznosi odgovornosti budu što veći.

Napominjem da prihvaćanjem navedenog Protokola iz 2003. godine u slučaju primjene konvencijskog sustava odgovornosti i naknade za slučaj onečišćenja mora uljem osiguravamo mogućnost naknade štete do 750 mil. SDR-a (1 115 mil.).

Doc.dr.sc. Dorotea Ćorić
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci